

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **134** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 2 oktober 2009 (2009-2010)

Voorstel van decreet

van de heer Frank Creyelman

houdende wijziging van het decreet van 16 januari 2004
op de begraafplaatsen en de lijkbezorging

TOELICHTING

Het decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging van 16 januari 2004 regelt de begraafing van overledenen en stelt vast dat de inrichting van de begraafplaatsen een opdracht is van de gemeentelijke overheid.

Artikel 16 van het genoemde decreet stelt in §1 dat er enkel en alleen op gemeentelijke en intergemeentelijke begraafplaatsen mag worden begraven, maar legt in §§2 en 3 afwijkingen op die regel vast. Op particuliere begraafplaatsen die bestonden voor de inwerkingtreding van het decreet, mag verder worden begraven (§2). Verder kan de Vlaamse minister, bevoegd voor het gezondheidsbeleid, op vraag van de burgemeester van een gemeente een tweede afwijking toestaan om godsdienstige of filosofische overwegingen, behalve als redenen van hygiëne en volksgezondheid dat niet toelaten (§3).

De belangrijke rol die de gemeenten en de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden inzake begraafplaatsen en lijkbezorging spelen, wordt bevestigd door het beginsel dat alleen op gemeentelijke of intergemeentelijke begraafplaatsen begraven mag worden. De genoemde afwijkingen moeten echter zeer strikt nageleefd worden.

Uit de commentaar bij de voorbereidende werken van het wetsontwerp op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, dat de wet van 20 juli 1971 is geworden, blijkt dat deze mogelijkheid werd gecreëerd omdat er een feitelijke situatie was gegroeid binnen de kloosterorden en men uitgebreide ontgravingen wilde vermijden (*Parl. St.* Senaat, nr. 463 van 27 mei 1971).

Meer en meer eisen belijders van de islamitische eredienst aparte begraafplaatsen voor moslims op. Moslims mogen niet begraven worden in zogenaamd ‘verontreinigde’ grond, met andere woorden grond waar voorheen al anderen – en dus niet-moslims – zijn begraven geweest. Tevens moeten zij in de richting van Mekka op de rechterzijde worden gelegd en begraven worden in een lijkwade.

De Vlaamse Gemeenschap heeft in het decreet van 16 januari 2004 reeds de mogelijkheid geboden om ook in een lijkwade begraven te kunnen worden. Tevens wordt er in gemeenten met veel moslims sneller werk gemaakt van de administratie bij een overlijden om tegemoet te komen aan het islamitisch gebruik van een snelle begraafing. In vele gemeenten is er op de begraafplaats al een plaats waar rituele wassingen kunnen gebeuren. Met deze kleine aanpassingen aan het ritueel hebben wij geen probleem. Anders wordt het als van de verdraagzaamheid van de Westerse samenleving en van de grondwettelijke rechten misbruik wordt gemaakt om een eeuwenlang zwaar bevochten consensus geweld aan te doen.

Ondanks die tegemoetkomingen blijft de moslimgemeenschap ‘apartheid’ opeisen op de begraafplaatsen. Daarbij vergeten de moslims gemakshalve een onderdeel van de wet, namelijk de neutraliteit en de algemene en gelijke toegankelijkheid van een gemeentelijke begraafplaats, “zodat alle burgers het recht hebben er begraven te worden zonder onderscheid van geloof”. De laatste zinsnede is afkomstig uit de conclusies van de procureur-generaal van het Hof van Cassatie, bij een arrest van 18 november 1907. Hierbij optredend ter vrijwaring van de rechten van de vrijzinnigen, oordeelde het toenmalige Hof dat “de omstandigheid waarin een overledene werd begraven en bijgezet in een afzonderlijk gedeelte van een gemeenschappelijke begraafplaats in strijd is met het beginsel van gelijkheid voor de wet”. Dat arrest wou de rechten van de vrijzinnige minderheid vrijwaren en reageerde tegen de praktijk dat ongelovigen als het ware in een ‘verdomhoekje’ van het toenmalige katholieke kerkhof werden begraven. Er is door de vrijzinnigen lang gevochten om dat ongedaan te maken en zij zijn daar terecht in geslaagd. Vandaar dat werkelijk aparte begraafplaatsen in dit land onbestaande zijn.

Tot daar de neutrale en objectieve verklaring van wet en Grondwet. Als we het probleem maatschappelijk bekijken, constateren we dat er zich twee tendensen voordoen. Sommigen

menen dat met tegemoetkomingen aan de islamitische gemeenschap op vlak van begravingen deze gemeenschap zich beter aanvaard zal voelen en zich dus beter zal integreren.

Dergelijke tegemoetkomingen zullen de integratie van de allochtone en islamitische gemeenschap echter allerm minst vooruit helpen. Integratie wordt immers niet gerealiseerd door toe te geven inzake de hoofdprincipes van onze seculiere maatschappij. Volgens die principes heeft iedereen recht op godsdienstvrijheid, maar moet het overheidsoptreden voor iedereen, ongeacht het geloof, hetzelfde zijn.

Dat beginsel is in strijd met de kern van het moslimgedachtegoed dat wil dat de overheid aan de moslims een eigen statuut geeft dat verschillend is van dat van de niet-moslims. Maar zo'n aparte regeling raakt aan de essentie van onze staatsinrichting en is geen stap in de richting naar verdere integratie. Het is eerder een mogelijkheid tot segregatie en een terugkeer naar een niet-seculiere maatschappij. Dat is alleszins niet het maatschappij-ideaal van de indianen van dit voorstel.

Wij waarschuwen voor het deseculariseren van een materie die pas na eindeloze discussies werd geseculariseerd. Begraafplaatsen waren eeuwenlang een godsdienstige aangelegenheid. Pas op het einde van de negentiende eeuw vond men dat begraafplaatsen uit de religieuze sfeer moesten worden gehaald. Men ging er vanuit dat wanneer iemand overleden was, er geen oordeel meer mocht worden geveld over het feit of de overledene een goed lid was geweest van een religieuze gemeenschap. Begraafplaatsen werden aldus geseculariseerd.

Bovendien is het steeds maar opnieuw toegeven aan de druk van de islamitische gemeenschap totaal contraproductief voor hun integratie in onze westerse maatschappij. In de praktijk leert men dat toegevingen enkel leiden tot altijd maar nieuwe eisen. Op verschillende plaatsen werd er al aan andere islamitische eisen voldaan die heel wat minder onschuldig zijn dan men uit de aanvraag voor een de facto aparte begraafplaats zou kunnen afleiden. Denken we maar aan gescheiden zwembaden voor mannen en vrouwen, het dragen van niet-conforme badpakken, het oprichten van islamitische scholen, halal-voedsel in scholen, het niet laten behandelen van vrouwen door mannelijke gynaecologen enzovoort. Iedere keer opnieuw bewijst de islam dat het niet wil integreren, dat het de eigen interne Koranwetten wil opdringen aan de samenleving. Voorstellen om aparte begraafplaatsen in te voeren – als het ware apartheid in de dood – zijn van die sluipende ogenschijnlijk onschuldige veranderingen met als enig doel de samenleving op langere termijn rijp te maken voor veel verder gaande vormen van islamisering.

Ondanks het feit dat echt aparte begraafplaatsen in Vlaanderen onbestaande zijn, wordt toch tegemoetgekomen aan de vraag van de moslimgemeenschap om 'apartheid' inzake begraving.

De omzendbrief van 10 maart 2006 (BA 2006/03) betreffende de toepassing van het decreet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging en de uitvoeringsbesluiten van Vlaams minister Marino Keulen duiden weliswaar aan dat de begraafplaats een neutraal karakter heeft en dat het bijgevolg niet toegestaan is op de begraafplaats een onderscheid te maken of te discrimineren op basis van geloof of eredienst van de overledene of omstandigheden eigen aan zijn dood. Niettemin wordt in diezelfde omzendbrief de mogelijkheid voor aparte percelen voor bepaalde religieuze of filosofische groepen voorzien.

Volgens de omzendbrief zou het strijdig zijn met het gelijkheidsbeginsel dat van toepassing is op de gebruikers van een openbare dienst, om aan personen de toegang tot de openbare begraafplaats te ontzeggen omdat ze een bepaalde godsdienst belijden. Om dezelfde reden kan men niemand al of niet officieel verzoeken om een niet-gemeentelijke begraafplaats te kiezen voor zijn begraving. Kortom: de gelijke toegang tot de gemeentelijke begraafplaats moet voor iedereen worden gegarandeerd.

Volgens de bewuste omzendbrief kan de burgerlijke overheid niet op basis van de godsdienst of de geloofsovertuiging van de overledene bepalen waar hij op de begraafplaats

begraven wordt. Alleen het individu – of na zijn overlijden zijn familie of iedere persoon die voor de begrafenis kan instaan – kan dat bepalen. “Bovendien betekent de gelijke toegang tot de begraafplaats dat er geen voorrechten worden gegeven aan bepaalde godsdiensten ten aanzien van andere godsdiensten of ten aanzien van zij die geen godsdienst belijden.”

Krachtens artikel 4, eerste lid, van het decreet vallen de gemeentelijke begraafplaatsen onder het gezag, de politie en het toezicht van de gemeenteoverheden, die ervoor zorgen dat er geen wanorde heerst, dat er geen handelingen in strijd met de eerbied voor de doden worden verricht en dat er geen opgraving plaatsheeft zonder verlof.

De gemeentelijke overheid, die met toepassing van deze bepaling de politiemacht uitoefent op de begraafplaatsen waarover zij verantwoordelijk is, kan binnen het kader van de wetgeving “die begraafplaatsen inrichten op een manier die rekening houdt met de gevoeligheden en de geloofsovertuigingen van de overledene en zijn familie. Dat betekent niet dat gemeentelijke begraafplaatsen kunnen worden aangelegd die tegelijk confessioneel zijn, dat wil zeggen ingedeeld volgens de geloofsovertuiging die de overledenen tijdens hun leven hebben beleeden. Het is evenwel niet onverenigbaar met de hiervoor vermelde fundamentele beginselen dat de gemeente aparte percelen zou reserveren voor een bepaalde groep, bijvoorbeeld de belijders van een bepaalde godsdienst of filosofische overtuiging, waardoor de graven met soortgelijke externe kenmerken kunnen worden gegroepeerd.”

De huidige regelgeving sluit evenwel de inrichting van een apart perceel op basis van de volgende principes niet uit:

- 1° de graven worden in een bepaalde richting geordend;
- 2° de toegang tot het perceel gebeurt – binnen de begraafplaats – via een aparte weg of een apart gangpad;
- 3° de graven worden gedurende een bepaalde termijn behouden (dat kan verwezenlijkt worden door middel van een concessie; niet-geconcedeerde graven kunnen na tien jaar worden hergebruikt – zie artikel 18, eerste lid, van het decreet). Een altijdurende concessie is echter niet mogelijk, overeenkomstig artikel 7, §1, van het decreet;
- 4° de begraving van de overledenen in het aparte perceel kan enkel voortvloeien uit een uitdrukkelijke uiting in die zin van de overledene tijdens zijn leven of van zijn familie of van iedere persoon die voor de begrafenis kan instaan. Het moet steeds mogelijk zijn om in de andere gedeelten van de begraafplaats begraven te worden;
- 5° de burgemeester tot wie een verzoek tot begraving in een voorbehouden perceel gericht wordt, mag in geen geval bij de betrokken religieuze overheid nagaan of de overledene al dan niet een bepaalde godsdienst beleeft. De religieuze overheid mag dus niet bepalen wie al of niet op het perceel begraven kan worden. De tussenkomst van de burgemeester beperkt zich tot de registratie van de wens van de overledene of van zijn familie of van degene die voor de begrafenis kan instaan;
- 6° het perceel in kwestie mag niet geïsoleerd worden van de rest van de begraafplaats door een materiële scheiding van welke aard ook. Het is wel mogelijk om het perceel te identificeren, bijvoorbeeld door middel van een toegang via een apart gangpad. Het gaat enkel om een voorbehouden perceel waarvan de algemene aanleg het mogelijk maakt dat de graven in een welbepaalde richting worden gericht en dat de graven worden verhoogd.

Het zijn precies deze mogelijkheden die door de minister worden geboden die door de islamitische gemeenschap worden gebruikt om de geest van het decreet onderuit te halen. Ondanks de beperkingen die het decreet en de omzendbrief opleggen aan de gemeentelijke overheid blijven er immers voldoende mogelijkheden voor het de facto inrichten van confessionele begraafplaatsen. Die uitzonderingen zijn zuiver op maat van de islamitische eredienst geschreven en ondergraven het algemene principe van de neutraliteit en de multi-confessionaliteit van de begraafplaatsen. Die bestaande onduidelijkheid zorgt ervoor dat

er vandaag gemeenten zijn waar er aparte percelen zijn voor moslims en gemeenten waar dat niet het geval is.

Toegeven aan een van de basisprincipes van het Europese samenlevingsmodel geeft niet alleen een verkeerd signaal aan de islamitische gemeenschap, maar dreigt op termijn een soort begrafenisstoerisme op gang te brengen waarbij gemeenten met een islamitisch perceel op hun begraafplaats aanvragen van andere gemeenten zullen moeten verwerken.

Om die reden willen de indieners van dit voorstel van wijziging van decreet de druk bij de gemeenten weghalen door – volledig in de geest van het decreet en de omzendbrief – aan artikel 16 een §4 toe te voegen die het onmogelijk maakt om nog dergelijke percelen van de gemeentelijke begraafplaatsen voor te behouden aan een bepaalde religieuze of filosofische gemeenschap.

Frank CREYELMAN

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Aan artikel 16 van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging wordt een §4 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§4. Met het oog op het waarborgen van de neutraliteit van begraafplaatsen is het de gemeentelijke overheid verboden aparte percelen op de gemeentelijke begraafplaats te reserveren voor een bepaalde religieuze of filosofische gemeenschap.”.

Frank CREYELMAN